

Bulletin

ZPRAVODAJ ČESKÉ SPOLEČNOSTI PRO KRAJINNOU EKOLOGII
REGIONÁLNÍ ORGANIZACE IALE ČESKÉ REPUBLIKY
(Czech Regional Organization of the International Association for Landscape
Ecology; CZ-IALE; <http://www.natur.cuni.cz/cziale>)

Zápis z výročního plenárního shromáždění CZ-IALE 2007

Dne 2.února 2007 ve 12.00 hod.se v Aule MZLU v Brně při příležitosti konference „Ekologie krajiny v ČR – výsledky, aplikace a perspektivy“ konalo 7. výroční plenární shromáždění s tímto programem:

1. Schválení výroční zprávy Hlavního výboru o činnosti CZ-IALE v roce 2006
2. Zpráva o hospodaření CZ-IALE v roce 2006
3. Program aktivit CZ-IALE v roce 2007
4. Různé

ad 1) Předseda Hlavního výboru přednesl výroční zprávu, která byla bez připomínek schválena.

ad 2) V zastoupení hospodáře přednesl P. Maděra zprávu o výsledcích hospodaření. Zdůraznil význam grantu Rady vědeckých společností, který CZ-IALE využívá při pořádání konferencí a především při vydávání sborníků. Upozornil na potřebu řádného placení členských příspěvků, z nichž část CZ-IALE odvádí ústředí IALE. Zpráva byla přijata.

ad 3) Návrh plánu činnosti na rok 2007:

-2.-3.února konference „**Ekologie krajiny v ČR – výsledky, aplikace a perspektivy**“ v Brně, při konferenci proběhne výroční plenární shromáždění

-18.- 20.května. konference „**Venkovská krajina**“, ve spolupráci s EI Veronica v Hostětíně

-červenec: účast na kongresu IALE ve Wageningen

-4.-5. září: seminář „**ÚSES - zelená páteř krajiny**“, ve spolupráci s AOPK ČR Brno

-14.září: konference „**Těžba nerostných surovin v krajině a ochrana přírody**“, ve spolupráci s UP Palackého v Olomouci, na kterou naváže

-15.-16.září **3. terénní praktikum CZ-IALE**; konference i praktikum se budou konat v Centru ekologických aktivit Sluňákov u Olomouce

-říjen: konference **Ríční krajina**, ve spolupráci s PřF UP Olomouc

Periodicky bude vydáván **Bulletin CZ-IALE** (Z.Lipský, D.Romportl). Bulletin bude

všem členům zasílán v elektronické podobě.

Aktuální informace o dění v ekologii krajiny a o činnosti CZ-IALE budou prezentovány na webových stránkách CZ-IALE, které spravuje J.Vojta (<http://www.natur.cuni.cz/cziale>)

ad 4)

4.1. M. Pásková z MŽP ČR informovala o poslání a osnově materiálu

„**Krajinná politika v ČR**“, který MŽP ČR připravuje ke schválení ve vládě koncem roku 2007, a vyzvala členy CZ-IALE k aktivní spolupráci při tvorbě tohoto závažného dokumentu, který bude obsahovat též návrh samostatného programu pro komplexní řešení krajiny. V diskusi J. Fanta prezentoval základní teze podkladového materiálu, který pro návrh krajinné politiky ČR vypracoval, s návrhem zařadit na pořad jednání českého předsednictví EU téma „Přestavba zemědělství, obnova vitality venkova a práce s krajinou v rámci Společné zemědělské politiky (CAP)“

4.2. Předsedkyně pracovní skupiny CZ-IALE pro krajinné plánování A. Salašová informovala o vzniku této skupiny, zřízené v roce 2006, a upozornila na možnost zapojení širšího okruhu členů

4.3. A. Buček informoval o záměru vydávání časopisu CZ-IALE. V nultém čísle nového časopisu, vydaném v angličtině v roce 2007 jako příspěvek ke světovému kongresu IALE ve Wageningen, budou vybrané příspěvky z konference „Ekologie krajiny v ČR – výsledky, aplikace a perspektivy“.

4.4. O zahraničních aktivitách CZ-IALE a o problematice evropské organizace IALE informoval Z. Lipský.

Zapsal: A. Buček

Výroční zpráva o činnosti v roce 2006

Okruh aktivit společnosti se postupně soustředil na pořádání nebo spolupořádání čtyř vědecko-odborných akcí, umožňujících odborníkům, kteří se věnují různým aspektům ekologie krajiny, setkávání a výměnu poznatků. Pořádání těchto akcí a především vydávání sborníků s referáty umožnila podpora Rady vědeckých společností ČR.

Ve spolupráci s Ekologickým institutem Veronica uspořádala CZ-IALE v Hostětíně a Slavičíně (Zlínský kraj) ve dnech 12.-14. května 2006 již čtvrtý ročník konference „Venkovská krajina“. Před konferencí byl připraven sborník, obsahující 54 příspěvků. Na konferenci byly některé vybrané příspěvky předneseny, ostatní prezentovány formou posterů. Druhý den pracovali účastníci konference v terénu v rámci ekologické dílny na řešení problémů využití krajiny vybraného území, třetí den proběhla exkurze do CHKO Bílé Karpaty. Konference Venkovská krajina umožňuje bezprostřední kontakty odborníků různých profesí, jejichž činnost souvisí s péčí o venkovskou krajinu.

V roce 2006 byla CZ-IALE podruhé spolupořadatelem semináře „ÚSES – zelená páteř krajiny“, který se konal v Brně 5.- 6. září 2005. Předem připravený sborník referátů obsahuje 18 příspěvků. Mezi více než 120 účastníky semináře byli pracovníci státní správy i samosprávy, projekčních firem, výzkumných ústavů i vysokoškolských pracovišť nejen z České republiky, ale i ze Slovenska. Připravené referáty se zabývaly škálou problémů, řešených v souvislosti s postupnou tvorbou ekologické sítě v kulturní krajině České republiky.

Velmi úspěšná byla konference „Krajinný plán a ekologie krajiny“, která se 15.-

16. září uskutečnila v Lednici. Účastníci konference měli k dispozici předem připravený sborník s 30 příspěvky o rozsahu 204 stran, takže referáty na konferenci mohly být doplněny zasvěcenou diskusí. Jednání konference vyústilo v založení stálé pracovní skupiny CZ-IALE pro krajinné plánování, která se v součinnosti s MŽP ČR bude věnovat především využití krajinně-ekologických podkladů v krajinných plánech. Druhý den konference byl věnován exkurzi do komponované krajiny Lednicko-valtického areálu.

V roce 2006 se CZ-IALE poprvé podílela na uspořádání konference „Říční krajina“, která proběhla 18. října v Olomouci. Bylo na ní prezentováno 53 referátů a posterů, věnovaných rozmanitým aspektům struktury a fungování krajiny říčních niv. Všechny příspěvky byly po konferenci publikovány ve sborníku.

Terénní praktikum CZ-IALE, které bylo v roce 2006 věnováno sesuvům v krajině, proběhlo v Hostětíně v CHKO Bílé Karpaty od 18. do 20. srpna.

Velmi zajímavá a podnětná byla přednáška vynikajícího znalce středoevropské krajiny RNDr. Vojena Ložka „Vývoj naší krajiny v nejmladší geologické minulosti“, kterou přednesl 19. ledna 2006 v Krajinově posluchárně na Přírodovědecké fakultě UK po skončení výročního plenárního shromáždění CZ-IALE.

V pátek 24. listopadu uspořádalo CZ-IALE v Praze veřejnou panelovou diskusi o stavu a budoucnosti ekologie krajiny v České republice. Mezi 30 účastníky převažovali členové CZ-IALE, ale diskuse se účastnila i řada hostů, především z MŽP ČR a VÚKOZ v Průhonicích. Diskuse byla věcná, jednotlivé příspěvky se zabývaly jak dlouhodobými problémy, tak i aktuálním stavem institucionálního zajištění vědeckého výzkumu krajiny. Příznivě působily příspěvky pracovníků MŽP ČR, kteří demonstrovali, že vnímají potřebu vědeckého výzkumu krajiny ČR. Univerzitní pedagogové poukázali na to, že na univerzitách je zajištěna výuka krajinné ekologie i výchova mladých krajinných ekologů, ale že v ČR je velmi limitovaná možnost zabývat se vědeckým výzkumem krajiny po skončení studia.

V roce 2006 vyšla 4 čísla Bulletinu CZ-IALE, který je všem členům rozesílán elektronicky. Zpravodaj České společnosti pro ekologii krajiny obsahuje informace o činnosti CZ - IALE a kalendář akcí, zahrnující nabídku domácích i mezinárodních seminářů a konferencí, souvisejících s ekologií krajiny. Na webovských stránkách CZ-IALE jsou prezentovány informace o krajinné ekologii, aktuality, informace o vědeckých setkáních, kalendář akcí Společnosti a archiv všech čísel Bulletinu.

V roce 2006 bylo přijato 12 nových řádných členů a 5 nových členů studentů, celkový počet členů činí 132 (včetně 5 čestných členů).

Doc. Ing. Antonín Buček, CSc. předseda Hlavního výboru CZ-IALE

Na následujících stránkách uveřejňujeme důležitý materiál - osnovu Krajinné politiky České republiky, kterou v nejbližších měsících připravuje Ministerstvo životního prostředí ČR na základě požadavků Evropské úmluvy o krajině, a text Krajina pro 21. století, připravený Prof. Fantou jako vstup do formulování této krajinné politiky.

Evropská úmluva o krajině - Krajinná politika ČR (KP ČR)

(přípravný materiál MŽP ČR)

Zadání:

Iniciovat, koordinovat a zhotovit podklad pro tvorbu základního dokumentu „Krajinná politika ČR“ (s využitím Meziresortního koordinačního výboru a jeho expertní skupiny)

Cíl:

Dosáhnout environmentální, hospodářské, estetické, socio-kulturní udržitelnosti vývoje krajiny či k ní alespoň systematicky směřovat.

Časový harmonogram:

Pracovní verze KP ČR: duben 2007

Posouzení, připomínky, oponentní posudky+předjednání s MPO,MD: květen 2007

Veřejné projednání (příslušné NGO, asociace, kraje, vědecké a akad. subjekty): září, říjen 2007

Termín:

finální verze - listopad 2007 – předložení do vlády

Vstupy:

Materiál bude zpracován na základě provedeného rozboru podmínek pro plnění Úmluvy (*VaV/640/6/02 Zajištění realizace Evropské úmluvy o krajině v další činnosti MŽP*), vyplývajících doporučení k dalšímu postupu, výstupů z resortních projektů vývoje a výzkumu zaměřených na tuto problematiku, výměny zkušeností a názorů s dalšími smluvními stranami Úmluvy a konzultací nejen s předními českými odborníky (zejména z oblasti krajinné ekologie, architektury, urbanismu, zahradní architektury, geografie a regionálního rozvoje a kultury), ale také se zástupci územních samospráv a neziskových organizací.

Obsah:

1. Obecná část – stručná charakteristika

- hlavní definice, termíny týkající se krajiny – sjednocení pojmů pro účely implementace Úmluvy
- stručný popis současné situace (relevantně i historie) v oblasti ochrany, správy a plánování krajiny
- vztah ochrany přírody a krajiny, správy a plánování krajiny
- typy krajiny (cílové charakteristiky) a kulturní hodnota, vývoj a specifika české krajiny
- analýza stavu krajiny (krajinná diagnóza)
- analýza stávajících legislativních opatření, SWOT analýza existujících nástrojů ochrany, správy a plánování krajiny a efektivity jejich využívání

2. Všeobecné strategie na úrovni státu, krajů a místních samospráv/ORP

- plánování, správa a ochrana krajiny – obecně, speciálně v ZCHÚ, příměstských a jiných specifických oblastech
- hlavní principy, metody a kroky pro strategii přístupu k vývoji krajiny: její ochranu, správu, plánování a výzkum

3. Nástroje pro realizaci krajinných politik (nástroje zaměřené na ochranu, správu a plánování krajiny):

- a. legislativa (právní prostředí),
- b. výzkum a metodologie,
- c. plánovací systémy,
- d. ekonomické nástroje,
- e. organizační nástroje (v průřezu občan-obec-kraj-stát-EU, meziresortní spolupráce, odborné instituce a ústavy),
- f. osvětové a vzdělávací systémy;
- g. přeshraniční a mezinárodní spolupráce;
- h. média a propagace.

4. Konkrétní nástroje

- stanovení cílového stavu krajiny (scénáře, vizualizace)
- krajinné plánování – cíle, obsah a forma krajinného plánu, postup (+ pilotní ukázky v přílohách)
- cílový stav dotačních programů využitelných pro krajinu a nástrojů– stávající a návrh komplexního dotačního programu pro krajinu (jeho obsah, cíle)
- soutěže a krajinné výstavy – národní, mezinárodní
- konference, semináře, vzdělávací kurzy

5. Konkrétní cíle (indikátory), včetně zpětné vazby plnění

- zvyšovat počet obcí (% území ČR) s krajinným plánem dle metodiky MŽP
- zvyšovat % realizovaných krajinných plánů
- zvyšovat počet výzkumných úkolů zaměřených na výzkum krajiny
- zvyšovat angažovanost místních obyvatel v procesu krajinného plánování
- zvyšovat počet (%) článků, publikací, pořadů, kurzů... o krajině
- zvyšovat zájem dětí o krajinu (její historii, současnost, budoucnost)
- zvyšovat objem finančních prostředků směřovaných do zvyšování udržitelnosti krajinného vývoje

6. Územní struktura krajinných politik/programů

- Národní krajinná politika
- Krajinská krajinná politika – rámcový krajinný plán s vizí do budoucna
- Místní krajinná politika – místní krajinný plán, plán veřejných prostranství (projekty sídelní i krajinné zeleně)

7. Vazba Krajinné politiky na Politiku územního rozvoje a jiné související dokumenty ČR

8. Vazba na strategie a úmluvy EU, Rady Evropy

9. Dopad na státní rozpočet, na rozpočet MŽP

10. Vize vývoje krajiny, včetně základních priorit

Návrh na zpracování dokumentu krajinné politiky ČR a její uplanění v prostorovém rozvoji země v letech 2007-2013

Úvod

Česká krajina stojí na počátku významné změny. Ta souvisí především se změnami v zemědělském využívání krajiny. Globalizace trhů zemědělských komodit vede k radikální změně způsobu provozování zemědělství a zemědělského využívání krajiny. To má pro krajinu významné důsledky:

- Dochází k přestrukturování zemědělské výroby - v nových tržních podmínkách ztrácí pěstování některých tradičních zemědělských komodit svůj ekonomický raison d'être, na významu naopak začíná nabývat např. pěstování biomasy pro výrobu energie
- Pokračující intenzifikace zemědělství sebou nese rozdělení krajiny na části využívané velmi intenzivně (někdy až přesahující hranice ekologické únosnosti) a naproti tomu opouštění zemědělské půdy (dočasně či trvale) v případech méně příznivých podmínek
- Oproti dřívějšímu přístupu se v současné době stále více prosazují víceúčelové formy zemědělství
- Poprvé ve své dlouhé historii je zemědělství konfrontováno se strukturálním nadbytkem zemědělské půdy
- Pod vlivem globalizace je zemědělství pod velkým ekonomickým a politickým tlakem, v důsledku toho ztrácí schopnost vytvářet a udržovat příznivé podmínky pro sociální a kulturní rozvoj venkova.

Ve všech uvedených případech jde o okolnosti a vlivy strukturální povahy, s dlouhodobými důsledky pro využívání a vývoj krajiny. Jejich existence zakládá potřebu zabývat se jejich dopadem na krajinný ráz, na fungování krajiny jako ekologického systému, na charakter krajiny jako kulturního statku vytvářeného a udržovaného po staletí generacemi předků. Na změnu je vázána celá řada sociálních a ekonomických atributů podmínek života na venkově (zaměstnanost, služby, sociální skladba obyvatelstva, atd.).

Změna rázu krajiny, změna jejího využívání a vitalita venkova tvoří trojjediný celek ekologie, ekonomiky a kultury. Je to změna takového rázu a dosahu, že její chod nelze ponechat samovolnému vývoji. Tuto změnu je třeba racionálním, systémovým způsobem a se znalostí věci řídit. Z podnětu Evropské unie i národních složek se už po řadu let věnuje pozornost problematice přestavby zemědělství a jejího dopadu na venkov. Problematika krajiny – jakkoli se strany EU podporovaná – zůstává na národní úrovni doposud na okraji zájmu. Tuto situaci je třeba změnit. Problematiku přestavby zemědělství, vitality venkova a dopady na krajinu je třeba řešit jako jeden celek.

Česká krajina v historickém vývoji

Ve své přírodní podstatě dané geologicky, reliéfem, klimatem a hydrologickými poměry je česká krajina krajinou maloplošnou. Z této skutečnosti vycházelo a jí se podřizovalo i zemědělské využívání českých a moravských krajin v průběhu dlouhé historie českých zemí. Tato jednota přírody a člověka byla zdrojem kulturně-historické, biologické a estetické rozmanitosti české krajiny a základem její přírodní a kulturní identity. Každé historické období využívalo tutéž krajinu jinak a formovalo ji do jiné podoby. Krajina renesance s prvními plánovitými vstupy do uspořádání krajinného prostoru byla jiná než krajina předcházejícího gotického období s vyhraněným protikladem osídlené, zemědělsky využívané krajiny a lesní divočiny, neobydlených hor či neobyvatelných mokřadů. Česká barokní krajina byla obecně uznávaným pojmem i v širších evropských souvislostech. Ve srovnání s využíváním krajiny založeném výhradně na ruční práci vedlo uplatnění techniky v zemědělství v průmyslovém období jak ke změnám v prostorovém uspořádání krajiny tak i ke změnám ve způsobu obdělávání půdy (např. hluboká orba, mechanické potírání plevelů, apod.).

Od 13. století byla evropská a s ní i česká krajina předmětem cílené kolonizace. Na staré osídlení nížin a nižších pahorkatin tak navázala kolonizace vyšších poloh a nakonec i hor, kombinující extenzivní zemědělské využívání krajiny (pastva) s užíváním lesa a v mnoha případech i s hornickou těžební činností. Negativní ekologické důsledky zemědělského využívání svažitých území (zejména půdní eroze) byly značné. 14. a 15. století jsou ve střední Evropě známa jako období s největším nárůstem odlesnění a zároveň i erozí podmíněných změn půdního povrchu v celém evropském kvartéru. V českých zemích dosáhlo odlesnění největšího rozsahu v průběhu 18. století. Od 19. století rozloha lesa postupně vzrůstá – ať už spontánním rozšiřováním lesa na opuštěných pozemcích či záměrným zalesňováním degradovaných půd nevhodných pro další zemědělské využívání.

Převážně ruční práce a s ní spojená úzká vazba venkovského obyvatelstva na přírodní podmínky podnítily v českých podmínkách vznik specifických, na krajinu a její využívání vázaných forem lidové kultury. Ta se zpětně promítla do sídelního a krajinného prostoru a vtiskla mu regionálně specifický charakter. Po staletí se tak v české krajině udržovala vitální jednota přírodních podmínek, regionální zemědělské ekonomiky a venkovské lidové kultury.

Tato jednota byla ve všech svých třech skladebných složkách hrubě narušena surovým vpádem quasi-industriálního zemědělství a těžkého průmyslu v 50. a znovu v 70. letech minulého století. Během pouhých několika let po nastolení totalitního režimu byla rozvrácena venkovská komunita jako součinitel ekonomiky venkova a nositel kulturního vztahu člověka ke krajině. Zároveň byla hluboce narušena ekologická/přírodní a obecně kulturní identita krajiny jako prostoru domova. Výsledkem je neblahé dědictví:

- Uniformita krajiny a změna jejího rázu v rozsáhlých oblastech v důsledku zvětšení měřítka provozování zemědělství a likvidace prastarých přirozených krajinných struktur (volná zeleň, mokřady, drobné vodní toky)
- Zhoršení stavu půd (eroze, přehnojování, chemická atmosférická depozice, chemické znečištění půdních vod), někdy až na hranici ekologické únosnosti v důsledku dlouhodobě jednostranně uplatňovaných ekonomických hledisek bez ohledu na trvalou udržitelnost krajiny a kvalitu produkce surovin pro potravinářský průmysl (vysoký obsah chemikálií v zemědělských produktech)
- Likvidace povědomí krajiny jako důležitého faktoru náplně pojmu domova a

kvality života soudobého člověka v důsledku po dobu dvou generací systematicky provozované ideologické manipulace.

Současná situace v ČR

Následky této situace je hluboce poznamenáno i období obnovy demokracie po roce 1989. Míra odcizení člověka krajině, jaké bylo „úspěšně“ dosaženo v ČR v totalitním období, pravděpodobně nemá obdoby v ostatních zemích Evropy. Trivializace krajiny v ČR hluboko pronikla nejen do občanské společnosti a do řad uživatelů krajiny, ale i do politiky a – co je zvláště pozoruhodné – i do vědeckých a profesních kruhů. Akademie věd zrušila svůj Geografický ústav, který měl ve své době významný podíl na výzkumu krajiny. V návalu privatizačního nadšení po r. 1989 se rozpadl a byl po částech privatizován Terplan – Ústav pro územní plánování. Od té doby ČR postrádá řídicí a metodické pracoviště pro plánování a řízení vývoje a využívání krajiny. V roce 2005 posléze Akademie věd zrušila svůj Ústav ekologie krajiny, dala mu jinou pracovní náplň a omezila výzkumnou činnost zaměřenou na výzkum ekologie krajiny. Řízení a agenda územního plánování byly převedeny z Ministerstva životního prostředí na Ministerstvo místního/regionálního rozvoje. Tímto krokem byla sice (možná) posílena funkce územního plánování při řešení lokálního stavebního rozvoje (jakkoli doprovázená celou řadou negativních jevů) a řešení problémů dopravní infrastruktury, ale zato fatálně oslabena jeho úloha při řešení koncepčních otázek vývoje a využívání národního krajinného prostoru. A to v době, kdy se v tomto prostoru musí uskutečnit řada koncepčně motivovaných změn, na kterých bude dlouhodobě záviset vývoj a využívání krajiny a které rozhodnou o tom, jak bude vypadat a jak bude fungovat česká krajina v právě započatém století. Prostorové plánování je nejdůležitější převodový článek mezi politickou vizí krajiny postavenou na vědeckých informacích a zajištěním optimálního vývoje a budoucího využívání krajiny. Privatizované české územní plánování může asi těžko vyhodnocovat a integrovat údaje o širší krajině a požadavky na její ochranu a trvale udržitelné využívání a interpretovat je pro potřebu řízení dalšího vývoje krajiny. Důsledky vzniklého stavu vidíme všude ve svém okolí: chaotický, někdy dokonce nekalými praktikami provázený vývoj komerční zástavby podél dálnic a v okolí měst, výstavba dálnice přes chráněné území, léta se vlekoucí neschopnost vyřešit dálniční obchvat města, zničení ojedinělé archeologické lokality komerční výstavbou, rozkvět stavebního stylu „podnikatelského baroka“ ve venkovské sídelní zástavbě.

Tato situace se přímo promítá do oblasti péče o krajinu. Systémové řízení vývoje a využívání krajiny s ohledem na dodržování principů trvalé udržitelnosti – tak jak se už po desetiletí provozuje ve vyspělých evropských zemích – v ČR v podstatě neexistuje, nebo jen v navzájem nesouvisejících částech. Politická agenda práce s krajinou spadá do rezortu MŽP. Ostatní rezorty a jednotliví uživatelé sledují v krajině své vlastní účelové zájmy a většinou stroze odmítají pokusy o integraci záměrů a koordinaci přístupů navrhovaných MŽP ve prospěch krajiny jako celku. Ze strany uživatelů krajiny jsou takové návrhy většinou vnímány jako nepřípustný státní dirigismus. Navíc, činnost orgánů státní správy v oblasti životního prostředí je mnohdy obstruována orgány téže státní správy jiných rezortů, které odpovědnost za krajinu nepovažují za svou povinnost. Ale bez účinné spolupráce a odpovědnosti ekonomických rezortů a uživatelů krajiny nemůže MŽP vývoj a využívání krajiny ani uřídit, ani zkoordinovat, ani vykonat. Nespolečná výrobních rezortů a uživatelů krajiny a neodpovědnost za její budoucí vývoj je v ČR – ve srovnání s vyspělými evropskými zeměmi – do očí bijící fakt.

Absence struktur péče o krajinu a struktur řízení vývoje a využívání krajiny vede, spolu s výše zmíněnou nezodpovědností ze strany uživatelů, doslova k plýtvání s krajinou jako veřejným statkem.

Politika EU a její podněty pro ČR

Od svého zřízení v 50. letech minulého století bylo Evropské společenství konfrontováno se složitou situací zemědělství, krajiny a venkova. Praxe finančních podpor a ochranná zemědělská politika jednotlivých zemí vedly krátkodobě ke zvýšení zemědělské výroby a zlepšení životní úrovně venkovského obyvatelstva. Tyto úspěchy byly ale na úrovni krajiny draze zaplacené v dlouhodobém horizontu: uniformita krajiny provázená destrukcí její biologické rozmanitosti, chemická kontaminace půd a půdních vod, půdní eroze, produkce nekvalitních potravinářských surovin, nadvýroba zemědělských komodit, opakované případy prasečího a drůbežího moru, a posléze BSE a epidemie slintavky a kulhavky u dobytka. Tyto zkušenosti vedly k jednoznačnému závěru: pokračování v této praxi je vyloučeno. Zemědělství není tovární výroba. Realizuje se v otevřené krajině a formou zpětné vazby ji ovlivňuje. Na tom, jak se provozuje zemědělství, je závislá značná část venkovské populace. Řešení problematiky není tedy v sektorálních přístupech k problematice. Úspěšné řešení může přinést jedině integrovaný přístup zahrnující ekonomické, přírodní a sociální aspekty problematiky. Navíc: s ohledem na vliv postupující ekonomické globalizace není v silách jednotlivých zemí řešit a vyřešit tuto problematiku samy o sobě a pouze pro sebe. Jediným řešením je integrace postupu a přístupů v rámci EU. Na tomto základě staví Společná zemědělská politika Evropské unie (Common Agricultural Policy – CAP), jejímž členem je ČR od roku 2004. Jejimi hlavními atributy jsou:

- Ekonomická výkonnost a tržní konkurenceschopnost zemědělství
- Zdravé prostředí a trvalá udržitelnost krajiny jako přírodního a kulturního prostoru
- Udržení a posilování vitality venkova jako sociálního zázemí venkovského obyvatelstva.

Souběžně s dokumenty společné zemědělské politiky přijala EU v uplynulých letech řadu dokumentů, které definují zásady evropské politiky krajiny. Patří mezi ně především:

- Panevropská strategie biologické a krajinné rozmanitosti (1995)
- Směrnice o stanovištích (1997)
- Evropská úmluva o krajině (2000)
- NATURA 2000.

Implementace evropské krajinné politiky v ČR

Výše uvedená situace logicky zakládá v jednotlivých zemích EU nezbytnost zpracování koncepčního politického dokumentu, který zformuluje strategii práce s krajinou, stanoví její dlouhodobé cíle a zvolí vhodné nástroje normativního/taktického managementu pro jejich uskutečňování. Tento postup se jeví jako naprosto nezbytný s ohledem na plnění závazků obsažených ve výše uvedených dokumentech týkajících se zemědělské politiky či rozvoje venkova. Významným impulsem k jeho realizaci jsou i již dříve publikované dokumenty evropské krajinné politiky.

Tyto dokumenty ČR v minulých letech ratifikovala a zavázala se tak k jejich

plnění v rámci národní politiky. Úroveň jejich naplňování je ale rozdílná: uspokojivá v programu NATURA 2000, naopak nedostatečná v oblasti krajinného plánování, které v ČR v podstatě neexistuje. Vzhledem k tomu, že nejsou k dispozici politická vize, dlouhodobá strategie a jasně stanovené cíle práce s krajinou, neexistuje ani obecný rámec, v jehož rámci by se doporučení výše uvedených dokumentů měla v ČR realizovat. Výsledkem je roztržitost a nesourodost programů a činností, jejich nedostatečná návaznost a celkově omezený výsledný efekt.

Napojení české politiky zemědělství, krajiny a venkova na tyto zásady EU je pro ČR věcí zásadního významu. Dosavadní praxe ale ukazuje, že přístupy českých politických orgánů nejsou v tomto směru zcela jednoznačné. Všeobecně se jako naléhavé pociťuje především řešení problematiky zemědělství a venkova, zatímco problematika krajiny se odsouvá na okraj zájmu.

Základními dokumenty, zpracovanými z popudu EU, o které by se měla strategie práce s krajinou v ČR opírat jsou:

- Strategie udržitelného rozvoje České republiky (usnesení vlády č. 1242/2004)
- Strategie regionálního rozvoje ČR pro léta 2007 – 2013 (MMR, 2006)
- Národní plán pro rozvoj venkova v České republice na léta 2007-2013 (MZe a VÚZE, 2006).

Pro jednotlivé „pilíře“ takto stanoveného národního programu poskytuje EU finanční podporu. Opakované pokusy a návrhy na přesouvání finančních prostředků určených pro pilíř „prostředí a krajina“ do pilíře „zemědělství“ byly v minulých letech v ČR běžným jevem. V důsledku dříve uvedené trivializace krajiny v českém prostředí se formulování zásad krajinné politiky a dodržování standardů v záležitostech krajiny zřejmě nepovažuje za aktuální a na rozdíl od problematiky zemědělství a venkova nebyly z české strany dosud také podniknuty dostatečné kroky k jejímu dostatečnému ocenění a naplnění. Hlavní podněty v tomto směru nepřicházejí tedy dosud z vlastního prostředí, ale z EU. Přitom tyto dokumenty vymezují politický rámec pro práci s krajinou v ČR a závazek spolupráce všech orgánů státní správy při jeho naplňování.

V ČR jsou tedy v současné době formálně k dispozici nezbytné politické dokumenty a výchozí materiály pro zformulování vlastní koherentní politiky a strategie práce s krajinou. Skutečností ale je, že naplňování této politiky v posledních letech více méně stagnuje nebo vykazuje jen malý pokrok. Objektívních příčin této situace je celá řada. Ve srovnání s rozvinutými zeměmi EU jsou v ČR nápadné zejména:

- Stále přetrvávající setrvačnost triviálního pojetí krajiny v politických, uživatelských i občanských kruzích
- Absence dlouhodobého koncepčního myšlení ve věcech krajiny, politická praxe nevytváří příznivé podmínky pro soustředěnou koncepční práci s krajinou
- Absence mezirezortní spolupráce v záležitostech krajiny, přetrvávající sektorální přístupy, nezodpovědnost zejména ekonomických rezortů za dopad jejich činnosti na krajinu
- Konfrontační metody jednání, absence konsensuálních přístupů a nevhodné metody komunikace ve věcech krajiny na všech úrovních
- Dlouholetá absence řádně koncipovaného vědeckého výzkumu krajiny jako zdroje informací pro politické a profesní rozhodování a pro cílevědomou práci s krajinou
- Nedostatečně vyvinuté struktury systémového řízení vývoje a využívání krajiny, zejména absence ucelené hierarchické struktury prostorového plánování

- Absence zodpovědného uživatelského vztahu ke krajině
- V dřívější době ve veřejnosti potlačené a dosud neobnovené povědomí krajiny jako kulturního statku, jako prostoru domova a jako jednoho z pilířů kvality života.

Oproti těmto nedostatkům stojí několik pozitivních jevů. Patří mezi ně např.:

- Dobře založená síť zvláště chráněných území včetně CHKO a národních parků, a na jejich základě nově zakládáná síť NATURA 2000
- Fungující Agentura ochrany přírody a krajiny
- Na dobré úrovni fungující výuka ekologie krajiny na univerzitních katedrách,
- Záměr MŽP zřídit Institut pro výzkum krajiny
- Fungující česká pobočka Mezinárodní asociace pro krajinou ekologii (CZ-IALE) sdružující více než 120 členů, pracujících v různých orgánech státní správy, na univerzitách a v různých organizacích.

Návrhy opatření

Po zvážení pozitivních i negativních aspektů a rysů současné situace v ČR předkládám v dalším návrhy na opatření ke zlepšení současné situace. Opatření by měla být zaměřena na:

- Politickou podporu (ze strany parlamentu a vlády) pro zpracování konzistentní vize práce s krajinou v ČR, její formalizaci v dokumentu krajinné politiky a její respektování v politickém rozhodování o prostorovém vývoji země
- Implementaci této vize práce s krajinou do činnosti všech rezortů
- Implementaci této politické vize do strategického managementu krajiny, tj. zpracování strategie práce s krajinou, stanovení dlouhodobých cílů a vytvoření organizace systémového řízení vývoje, využívání a ochrany krajiny v souladu se závazky ČR v rámci EU
- Volbu opatření v rámci normativního/taktického managementu zaměřených na komplementaci a zlepšení fungování struktur a řízení (zejména organizace státní správy, výzkum, plánování)
- Volbu opatření v oblasti operačního managementu, zaměřených na víceúčelové využívání krajiny, její praktickou ochranu, obnovu a údržbu, a zvyšování její kvality a biologické rozmanitosti.

Návrh zdůvodňuji takto:

Česká republika postrádá efektivní soustavu nástrojů pro řízení vývoje, využívání a ochrany krajiny. Pro nakládání s krajinou v podstatě neplatí žádná pevná pravidla, krajina je k volnému použití. Tato praxe - v zemi provozovaná už po více než 50 let - má pro českou krajinu neblahé důsledky. Krajinou se doslova plýtvá. Některé nástroje pro řízení práce s krajinou jsou v ČR k dispozici, jiné naopak zcela chybí. Účinnost některých existujících nástrojů není - ve srovnání s vyspělými zeměmi EU - dostatečná. Příčin této situace je celá řada. Tyto okolnosti a příčiny je třeba definovat, podrobit rozboru a navrhnout cesty k nápravě. Je třeba vytvořit ucelený, integrovaný a plně funkční systém řízení vývoje a smysluplného využívání a ochrany krajiny. Krajina je věcí soukromého vlastnictví v detailu (např. pozemky, lesy), je ale i věcí veřejného zájmu ve svém celku jako národní kulturní dědictví a součást životního prostředí obyvatel této země. Mezi těmito dvěma polohami a přístupy ke krajině je třeba najít soulad. To se podaří jedině za součinnosti politických orgánů, útvarů státní správy všech rezortů, uživatelů krajiny a občanských složek. Pohnutá recentní historie české krajiny ukazuje, že jednostranné přístupy k využívání krajiny nejsou správným řešením. Negativních příkladů takových přístupů se v české krajině

najde velké množství, mnohdy jde v krajinném prostředí pouze o takové negativní příklady. Budoucnost české krajiny je v trvalé udržitelnosti, víceúčelovém využívání a kulturní i biologické rozmanitosti, budovaných na konsenzu a součinnosti všech zúčastněných složek. Ke stejnému přístupu už dospěly nebo současně dospívají i ostatní evropské země a tento přístup plně podporuje EU. V tomto směru má tedy záměr aktivní práce s krajinou plnou návaznost na záměry EU a tedy i na její politickou i finanční podporu.

Při úvahách o budoucnosti české krajiny je možné vycházet ze tří scénářů:

1. Pokračování v praxi výhradně ekonomicky motivovaných přístupů ke krajině je vyloučeno. Tyto přístupy nenaplňují základní premisu trvalé udržitelnosti: rozvracejí identitu krajiny, likvidují její rozmanitost, narušují její přírodní podstatu a tím ve svých důsledcích podryvají možnosti jejího trvalého využívání.
2. Obnova krajiny konce 19. a počátku 20. století může snad být nostalgickým snem, ale není reálnou opcí. I kdybychom dnes takovou krajinu ve větším rozsahu měli, museli bychom ji přetvořit, přizpůsobit současné době a potřebám současné společnosti. Pozůstatky takových krajin se zachovaly rozseté po celé republice. Stojí zato si jich považovat, chránit je, pečovat o ně a šetrným, promyšleným způsobem je využívat. Jsou kulturním dědictvím, patří ke kulturní a přírodní historii této země.
3. Převážnou část české kulturní krajiny bude třeba nově prostorově uspořádat a zařídit. Krajinu nově strukturovat: založit novou uživatelskou a ekologickou infrastrukturu, vycházející z modelu integrace ekologických, ekonomických, a sociálně-kulturních zájmů. Zároveň definovat identitu jednotlivých typů krajiny a jasně stanovit hranice její integrity, tj. s ohledem na současný stav, kulturní a estetické hodnoty a ekologické možnosti stanovit, co se v krajině musí, co se smí a co nikoliv. Tím se položí pevný základ pro mnohostranné a trvalé využívání krajiny při zachování její estetické, přírodní, kulturní a historické identity.

Rozhodnutí o budoucím vývoji české krajiny je výzvou pro politiku, uživatele krajiny i každého občana této země, kterému záleží na tom v jaké krajině bude žít on sám i jeho děti. Odklady tohoto rozhodnutí nejsou na místě. Je to snad otázka peněz? Tato země není tak chudá, aby pro budoucnost své krajiny nemohla vynaložit potřebné finanční prostředky. Kromě toho: dobře připravené programy a projekty nalézají příznivou odezvu v EU. Oč v tomto případě především jde, to nejsou peníze, ale v konkrétních činech projevená občanská, uživatelská a politická vůle. Vývoj české krajiny v posledních letech a její současný stav nedávají mnoho důvodů k optimismu. Čas utíká a stav české krajiny se mění k horšímu. Je na čase jednat!

1. Návrh opatření v oblasti politiky (parlament, vláda)

-Rozhodnout o zpracování dlouhodobé (20-30 let) vize vývoje, využívání a ochrany krajiny v souladu s Evropskou úmluvou o krajině a dalšími dokumenty evropské krajinné politiky (dokument krajinné politiky ČR)

- Revidovat existující právní normy týkající se krajiny a realizovat jejich změny směřující k naplnění závazků vyplývajících z Evropské úmluvy o krajině,
- Odpovědnost za krajinu promítnout do plánů činnosti jednotlivých resortů, včetně:
 - povinnosti náhrady dříve způsobených škod v krajině
 - zavedení pracovních postupů a technologií respektujících princip trvalé udržitelnosti
- Zřídit Radu pro krajinu jako poradní orgán vlády a vytvořit příznivé podmínky pro její činnost
- Vytvořit koordinační pracovní skupinu MŽP, MZe a MMR pro řízení dotačních programů na podporu zemědělství, krajiny a venkova pro období 2007-2013
- Zajistit ve státním rozpočtu a v rozpočtu jednotlivých ministerstev financování opatření v rámci politiky krajiny
- Dát podnět k veřejné diskusi o krajině

2. Návrh opatření v oblasti strategie řízení (MŽP, příp. MZe, MMR)

- Zpracovat dlouhodobou (20-30 let) strategii práce s krajinou, formulovat její cíle a rozpracovat konkrétní opatření v krátkodobém horizontu (10 let) v souladu se závazky vyplývajícími z Evropské úmluvy o krajině
- Zavést praxi vyhodnocování a revize této strategie v 10 letých intervalech
- Provést analýzu existujících nástrojů řízení vývoje, využívání a ochrany krajiny a zpracovat návrhy na zlepšení současné situace
- Zřídit výkonnou soustavu řízení vývoje, využívání a ochrany krajiny (ústřední metodické pracoviště prostorového plánování, plánovací útvary při krajských úřadech zodpovědné za stav krajiny v regionu, hierarchicky organizovaná soustava prostorového plánování, obecně závazná metodika krajinného plánování)
- V rámci strategie práce s krajinou zajistit úzkou součinnost ochrany přírody a krajiny, zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství, dopravy, energetiky, výstavby a dalších oborů ve prospěch krajiny a jejího trvale udržitelného obhospodařování
- Formalizovat geografické členění ČR do geografických oblastí a krajinných celků, definovat jejich identitu (ekonomický, ekologický a kulturně-historický potenciál) a vymezit rámec jejich využívání a ochrany
- Zřídit ústav pro výzkum krajiny a zajistit jeho efektivní činnost, v oblasti výzkumu krajiny podpořit spolupráci s vědeckými institucemi v ČR i v zahraničí
- Zajistit průběžné efektivní využívání vědeckých a výzkumných poznatků o krajině v politickém a profesním rozhodování na všech stupních řízení
- Dále rozšiřovat síť národních parků a chráněných krajinných oblastí

3. Návrh opatření v oblasti normativního/taktického managementu (útvary státní správy)

- Vytvořit na bázi regionálních útvarů státní správy (krajské úřady) regionální složky systémového řízení vývoje, využívání a ochrany krajiny (regionální plánovací služba, poradní útvary pro práci s krajinou)
- Zkoordinovat činnost jednotlivých útvarů státní správy na ministerstvech (krajina, ochrana přírody, NATURA 2000, zemědělství, vodní hospodářství, lesnictví, myslivost, doprava, energetika, atd.) a zajistit jejich účinnou spolupráci na úrovni a ve prospěch krajiny
- Zpracovat krajinné plány jednotlivých krajinných celků
- Pro jednotlivé krajinné celky vypracovat dokumentaci nové uživatelské

infrastruktury krajiny (zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, energetika, průmysl, doprava, příroda a prostředí, rekreace atd.) na bázi stanovištní typologie
-Vypracovat dokumentaci nové ekologické infrastruktury krajiny (robustní ÚSES-systémy, obnova a rehabilitace narušených krajin, přírodní a krajinné parky, ZCHÚ)

-V návaznosti na evropské přístupy rozhodnout o budoucím statutu jednotlivých nevyužívaných vojenských prostorů na území ČR

-Vypracovat návrh a zavést do praxe systém smluvního zajištění péče o krajinu a přírodu v jednotlivých krajinných celcích

-Průběžně finančně podporovat projekty obnovy a údržby přírody a krajiny a projekty víceúčelového využívání krajiny

-Průběžně podporovat regionální osvětovou a publikační činnost s cílem informovat o krajině a kultuře regionu, rozšiřovat znalosti a budovat vztah obyvatelstva ke krajině jako prostoru domova

4. Návrh opatření v oblasti operačního managementu (uživatelé krajiny, veřejnost)

-Zpracovat zásady správné uživatelské praxe při využívání krajiny v jednotlivých územních celcích na bázi stanovištních podmínek a při uplatnění principu trvale udržitelnosti (zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, atd.)

-Zpracovat návrhy a realizovat projekty lokální údržby a obnovy přírody a krajiny (sklárky, lomy, zeleň, rybníky a toky, atd.)

-Průběžně vytvářet podmínky pro víceúčelové využívání krajiny (turistické cesty, využívání uvolněných sídelních objektů pro rekreaci a zdravotní péči, podpora lokálních podnikatelských aktivit v oblasti služeb, atd.)

-Zlepšit kvalitu územního plánování na lokální úrovni: při zpracování lokálních územních plánů respektovat ustanovení krajinného plánu, v územních plánech obcí průběžně zajišťovat parkové úpravy obcí, likvidaci divokých skládek v krajině, likvidaci opuštěných objektů bývalých JZD, apod.

-Průběžně organizovat osvětovou činnost s cílem obnovit vztah venkovského i městského obyvatelstva ke krajině

Realizací těchto opatření má ČR šanci zařadit se mezi vyspělé země EU, ve kterých je kulturní vztah ke krajině známkou obecné kulturní vyspělosti země. ČR má v tomto směru na co navázat: s výjimkou totalitního období patřila ČR k evropským zemím s vysokou úrovní krajinné kultury. K této pozitivní tradici je třeba se vrátit.

Mimořádná příležitost: české předsednictví EU v roce 2009

Návrh:

Zařadit na pořad jednání českého předsednictví EU téma „Přestavba zemědělství, obnova vitality venkova a práce s krajinou v rámci Společné zemědělské politiky (CAP)“

Společná zemědělská politika je jednou z nejdůležitějších součástí politiky EU. Přestavba evropského zemědělství, stabilizace venkova a dopady tohoto procesu do venkovského prostoru a krajiny je pro všechny evropské země velmi aktuální záležitostí. EU podporuje jednotlivé programy v tomto rámci značným finančním příspěvkem. Problematika má v celé Evropě závažné ekonomické, environmentální a ekologické, a sociálně-kulturní souvislosti.

V rámci střídavého předsednictví EU (půlroční intervaly) dosud žádná ze zemí nepřišla s návrhem zařadit na pořad jednání svého předsednictví problematiku přestavby zemědělství, stabilizace venkova a vyhodnocení vlivu tohoto procesu na prostředí a krajinu. To svědčí o tom, že jde o složitou problematiku. Na straně druhé jsou ale známy stále silnější signály, že je třeba se tímto tématem vzhledem k jeho naléhavosti zabývat.

Dva roky (2007-2008) jsou dostatečně dlouhá doba k přípravě tohoto tématu a ke zpracování potřebných podkladů, pro demonstraci konkrétních opatření na vzorových objektech i pro vyhodnocení modelových studií a formulaci závěrů a doporučení pro Společnou evropskou zemědělskou politiku.

Předpoklady pro realizaci návrhu:

- V roce 2007 zkonkretizovat českou politiku v oblasti zemědělství, venkova a krajiny ve smyslu zásad EU, v adaptaci na českou situaci
- Přijmout politická rozhodnutí a organizační opatření (v podstatě obsažená v tomto návrhu) na konsolidaci zemědělství, venkova a práce s krajinou
- Vytvořit koordinační mezirezortní útvar a pracovní týmy pro zpracování dílčích aspektů programu
- Vybrat vhodné zkušební a demonstrační objekty v různých typech krajiny
- Zajistit spolupráci místních uživatelů krajiny při realizaci jednotlivých programů
- Zpracovat potřebnou podkladovou dokumentaci pro jednotlivé vybrané objekty
- Zpracovat scénářové studie pro různé varianty víceúčelového využívání jednotlivých území, vyhodnotit význam alternativních řešení pro provozování zemědělství, stabilizaci venkova a jejich dopad do krajinného prostředí
- Formulovat politické závěry pro jednotlivé aspekty Společné zemědělské politiky (CAP)

Zařazením tohoto tématu na program předsednictví EU by Česká republika mohla dát významný příklad jak efektivně řešit situaci zemědělství, venkova a krajiny v politických a ekonomických podmínkách soudobé Evropy, a zejména v „nových“ zemích, které se staly členy EU v letech 2004 a 2007. Pro tyto země je problematika integrovaného rozvoje zemědělství, krajiny a venkova prvořadou politickou prioritou. Modelový přístup k řešení a uplatňování různých metodických postupů na demonstračních objektech v českých podmínkách by byl pro tyto země nepochybně významným impulsem jak řešit vlastní situaci. Byl by ale také impulsem pro další aplikaci vhodných postupů a řešení problematiky venkova, zemědělství a krajiny na celém území České republiky.

Prof. em. Josef Fanta
Sporbaanweg 65
3911 CB Rhenen, Nizozemí
tel-fax: +31-(0)317-616312
e-mail: jfanta@xs4all.nl

Praha, CR - Rhenen, NL, leden 2007

Krajinná ekologie v nových a měnících se podmínkách

Již 14. tradiční mezinárodní symposium o problémech krajinně ekologického výzkumu, pořádané v tříletých intervalech Ústavem krajinné ekologie SAV a Slovenskou společností pro krajinnou ekologii (IALE-SK), se konalo ve dnech 4.-

7.10. 2006 na osvědčeném místě - v hotelu Akadémia ve Staré Lesné na úpatí Vysokých Tater. Zúčastnilo se jej na 130 odborníků z více než 10 zemí. Kromě domácích Slováků byli nejpočetněji zastoupeni Češi a Poláci. Na symposiu tentokrát nechyběli ani vrcholní představitelé Mezinárodní společnosti pro krajinnou ekologii (IALE), zejména prezident Bob Bunce a člen výkonného výboru Rob Jongman, dále předseda německé regionální organizace IALE Jürgen Breuste a další osobnosti evropské krajinné ekologie. První 3 dny symposia byly vyhrazeny prezentaci referátů a posterů, poslední den byl exkurzní. Jednání bylo rozdělené do 6 tematických sekcí, které následovaly za sebou. Každou sekci zahajoval vstupní referát předem osloveného key-note speakera. Vše se odehrávalo v plénu v hlavním jednacím sále a kdo vydržel, mohl tak absolvovat 3denní maratón 80 referátů a přibližně 80 posterů od rána do večera. Během dopoledních a odpoledních kávových a poledních obědových přestávek se ovšem našlo dost času na neformální rozhovory mezi účastníky. Nedělit jednání do paralelních sekcí se osvědčilo jako dobré řešení, protože ani tak nebyl rozsáhlý konferenční sál zdaleka plný. Bezprostřední blízkost atraktivního vysokohorského prostředí sehrála svou roli a pro řadu zahraničních účastníků (včetně Čechů) se ukázala být příliš velkým lákadlem, takže vědci se někdy potkávali nejen v kuloárech a foyer, případně v baru hotelu Akadémia, ale také na tatranských chodnících mezi Skalnatým Plesem a Tatranskou Lomnicí.

S úvodními referáty vystoupili čelní představitelé slovenských organizátorů: Július Oszlányi, ředitel Ústavu krajinné ekologie SAV, Mária Kozová, předsedkyně Slovenské společnosti pro krajinnou ekologii a viceprezidentka IALE, a Milan Ružička, nestor a zakladatel slovenské krajinné ekologie. Ve svých vystoupeních prezentovali historii i současný stav krajinně ekologických výzkumů na Slovensku. M. Ružička připomněl již 40 let trvání těchto symposií (od r. 1967) a čtvrtstoletí od založení Mezinárodní společnosti pro krajinnou ekologii (IALE), k němuž došlo v r. 1982 také na Slovensku (v Piešťanech). Současný prezident IALE B. Bunce ve svém referátu s názvem Krajinná ekologie v Evopě představil hlavní změny, k nimž dochází v současné době v geograficky různých typech evropských krajin.

První sekce nazvaná **Minulé a současné krajiny - změny a souvislosti** se logicky věnovala tolik aktuální, široké a frekventované problematice změn v krajině. Z. Lipský se v úvodu pokusil o shrnutí významu změn ve využívání krajiny a v krajinné struktuře z pohledu ekologie krajiny, zejména procesů fungování krajiny, její stability a biodiverzity. Následovala řada referátů věnovaných konkrétním změnám v krajině, prezentaci případových studií změn ve využívání krajiny a v krajinném pokryvu z různých regionů Slovenska, Česka i jiných evropských, ojediněle i mimoevropských zemí (např. z Nigérie). Evropský projekt BIOPRESS představil sledování a hodnocení změn v horských oblastech. Další prezentace se týkaly změny ve složení lesních porostů, změn v biodiverzitě krajiny, změny v příměstských a průmyslových oblastech či v postindustriální krajině nebo problematiky opuštění obdělávání zemědělské půdy. V první sekci, která trvala celý zbytek prvního jednacího dne, byl soustředěn daleko největší počet referátů a posterů, navíc problematiky krajinných změn se dotýkaly i některé referáty v dalších sekcích.

Znovu to potvrdilo mimořádnou aktuálnost problematiky sledování a hodnocení změn v krajině a množství prací, které se jí věnují. Lze říci, že v posledním desetiletí se žádný vrcholný geografický nebo krajinně ekologický kongres neobejde bez zařazení této problematiky do samostatné sekce. V ekologii krajiny jde kromě registrování a vysvětlování změn a jejich příčin především o analýzu jejich dopadů na krajinný systém, jeho fungování, biodiverzitu a ekologickou stabilitu,

případně nalezení východisek pro krajinné plánování a management krajiny v nových společenských podmínkách.

Na to tematicky plynule navázala druhá sekce: **Simulace budoucnosti v krajinné ekologii (scénáře, modelování)**. Také tato sekce se do velké míry týkala krajinných změn, především modelování různých scénářů vývoje. Nový přístup jako obvykle představil známý účastník těchto symposií a význačná postava evropské krajinné ekologie Olaf Bastian. Věnoval pozornost ekologickému a současně i ekonomickému hodnocení jednotlivých vývojových scénářů. Na příkladu krajiny severně od Dráždan je podle 3 různých scénářů simulován budoucí land use a propočítány ekonomické a ekologické důsledky realizace těchto scénářů. Ukazuje se, že ekonomické kalkulace se ve srovnání s ekologickými vyznačují větší mírou nejistoty, protože se v nich projevuje větší závislost na politických rozhodnutích, která jsou navíc činěná na různých úrovních od evropské až po regionální. Zajímavé výsledky předvedli Maděra, Svobodová a Packová z MZLU Brno při modelování potenciálu produkce biomasy vrby bílé v břehových a poříčních porostech. Jenom v českém povodí Odry se jedná o energetický potenciál 277 MW bez nároku na zemědělskou půdu.

Krajina v měnících se socioekonomických podmínkách - to byl název třetí sekce, která opět do značné míry reflektovala téma změn v evropských krajinách, jejich charakteru a hlavních příčin, jimiž jsou zmíněné měnící se společenské podmínky. Key-note speaker J. Breuste zde kromě opakování známých faktů prezentoval zajímavý pokus o funkční rozlišení současných evropských krajín na krajiny ekonomické (zemědělské, průmyslové, lesní, těžební,...), krajiny přírodní (s přírodní ochranou přírody), krajiny rekreační („volnočasové“ - leisure landscapes) a krajiny opuštěné („čekající“ - waiting landscapes). K. Pavličková na příkladu Donoval prokázala, že i na Slovensku roste rekreační využívání krajiny, zvyšuje se význam rekreačních krajinných funkcí a tím roste i zastoupení výše uvedených rekreačních typů krajín.

Ve 4. sekci - **Procesy v krajinné ekologii** - vystoupil jako hlavní řečník Jan „Honey“ Květ. Jeho referát stejně jako některé další byly věnované procesům fungování krajiny, jejich dynamice v rámci krajiny jako ekosystému, významu a antropickému ovlivnění těchto autoregulačních mechanismů. K. Rostanski prezentoval zajímavý pokus využití základního biotického procesu sukcese v krajinném designu, a to i v městském prostředí. Jedná se o moderní, u nás dosud ojedinelé a v praxi téměř neznámé pojetí, že člověk nemusí za každou cenu finančně náročnými metodami upravovat a potom udržovat umělé prostředí, ale nechat prostor k rozvoji a uplatnění přírodních stabilizačních procesů.

Měnící se paradigmatata a koncepty v krajinné ekologii - to byl název 5. tematické sekce. Hlavní referát zde přednesl Milan Ružička: vychází ze 7 obecných principů krajinné ekologie formulovaných před 20 lety Formanem a Godronem, které umožňují posun od staticky chápaného pojetí krajinné struktury k dynamickému, od studia struktury ke studiu krajinných funkcí a procesů. Další referáty byly věnované např. měnícímu se pojetí a chápání vzniku a existence nové divočiny (opuštěných nevyužívaných ploch) v kulturní krajině.

K. Boublík z Botanického ústavu vyslovil zajímavou myšlenku podpořenou řadou důkazů, přesto značně diskutabilní, o (ne)původnosti dubohabrových lesů jako klimaxového společenstva v nížinách České republiky.

Šestá sekce nastolila téma **Management krajiny a trvale udržitelný rozvoj**. Několik vystoupení zde reflektovalo problematiku trvale udržitelného rozvoje, evropské Obecné zemědělské politiky (CAP - Common Agricultural Policy) a podpory

různým krajino tvorným programům a managementu krajiny ve smyslu trvalé udržitelnosti. Zajímavá a podnětná byla pak závěrečná diskuse o budoucnosti evropských krajin.

Součástí symposia byl krátký evropský IALE mítink, který využil přítomnosti čelných představitelů evropské a světové IALE, aby představili a se zájemci prodiskutovali již druhým rokem připravovaný projekt založení Evropské kontinentální odnože IALE.

Poslední, čtvrtý den symposia byl vyhrazen exkurzím. První exkurzní trasa směřovala do vysokohorské oblasti Štrbského a Popradského Plesa ve Vysokých Tatrách, druhá do regionu Spiše vyhlášeného jedinečnými kulturními památkami zařazenými na Seznamu světového dědictví UNESCO. Počasí si na tento den schovalo teplou tvář babího léta a ozářené prosluněné Tatry připravily všem zúčastněným nezapomenutelný zážitek.

Příští, 15. ročník slovenského krajinně ekologického symposia by se měl konat v roce 2009. O termínu a místě konání dosud není rozhodnuto, protože ve stejném roce se připravuje i evropský kongres IALE v Salzburgu s možnou exkurzí až na Slovensko.

Zdeněk Lipský

Atlas reprezentatívnych geokosystémov Slovenska

Miklós. L., Izakovičová, Z. a kol., 2006: Atlas reprezentatívnych geokosystémov Slovenska. Vydal Ústav krajinnej ekológie SAV, Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo školstva SR, grafické a kartografické zpracování Esprit, s.r.o., Banská Štiavnica, 283 s., mapové přílohy, ISBN 80-969272-4-8.

Zvykli jsme si, že ze Slovenska přicházejí v posledních letech výpravné geoeologické publikace, které v České republice chybějí. Jejich iniciátorem a jedním ze spoluautorů bývá dlouholetý ministr životního prostředí Slovenské republiky (do r. 2006) a profesor krajinné ekologie na několika slovenských i zahraničních univerzitách László Miklós. Po úctyhodném monumentálním díle, jakým je Atlas krajiny Slovenské republiky (2002), je to nyní Atlas reprezentatívnych geokosystémov Slovenska.

Atlas má charakter obsáhlého katalogu, který se skládá ze dvou stěžejních částí. První představuje přehled a charakteristiku 85 geoeologických regionů vymezených na území Slovenska. Jedná se o výsledek individuálního členění čili regionalizace a popisované geoeologické regiony svými názvy i vymezením bez výjimky korespondují s geomorfologickými celky platného geomorfologického členění Slovenska. V katalogizovaném řazení jsou ovšem probírány podle příslušnosti k fyto geografické jednotce (oblast, obvod, okres), takže se začíná geoeologickým regionem Burda (fyto geografický obvod Matricum) a od Juhoslovenské kotliny se najednou vracíme na západ až k Dolnomoravskému úvalu (fyto geografický obvod Eupannonicum). Každý geoeologický region je stručně charakterizován po stránce geologicko-geomorfologické a půdní, je uvedena jeho fyto geografická a zoogeografická příslušnost, současná struktura využití krajiny, socioekonomická struktura, chráněná území přírody a environmentální problémy. V číslech, kartogramech a tabulkách je dále zaznamenána jeho celková výměra, hustota

zaldnění, současná krajinná pokrývka podle zastoupení tříd CORINE Land Cover, procentuální zastoupení reprezentativních geoeosystémů a podíl výškových stupňů v daném regionu. Geoeologické regiony jako jednotka individuálního členění krajiny odpovídají přibližně našim bioregionům, také jejich počet je podobný (85 geoeologických regionů na Slovensku proti 90 bioregionům v Česku). Určitý rozdíl najdeme ve velikostním rozpětí: zatímco v České republice byla stanovena minimální velikost pro vymezení bioregionu 100 km² (bioregion Moravský kras), na Slovensku je řada geoeologických regionů menších (Moravsko-sliezske Beskydy 21,4 km² - větší část leží v Česku, Burda 32,6 km² - celá na území Slovenska atd.). Podobné je to i s největšími regiony: v Česku je největším bioregionem Plzeňský (2890 km²), zatímco největší geoeologický region Slovenska - Podunajská pahorkatina - měří až 6690 km² ! Další odlišnosti jsou ve způsobu vymezení a názvech regionů. Geoeologické regiony Slovenska jsou vymezením i názvem totožné s geomorfologickými celky. Biogeografické regiony Česka mají vlastní názvy a také hranice odlišné od geomorfologických celků, i když v hrubých rysech z nich rovněž vycházejí. Tyto odlišnosti lze zdůvodnit fyzikogeografickými rozdíly ve stavbě Karpat a Českého masívu, které způsobují rozdíly v ostrosti biogeografických hranic, ale i odlišným metodickým přístupem.

V druhé katalogové resp. atlasové části je představeno 120 tzv. reprezentativních geoeosystémů Slovenska. Termín *geoeosystém* uvedený i v názvu celé publikace považuji za problematický, protože již ve slově *ekosystém* je obsažena abiotická (čili geo-) složka systému a chceme-li zdůraznit její určující roli pro biotickou složku, stačí starší termín *geosystém* nebo *geobiocenóza*. Ve výrazu *geoeosystém* je vlastně abiotická složka nelogicky obsažena dvakrát. Odhlédneme-li od tohoto terminologického problému, reprezentativní geoeosystémy jsou jednotkami typologického členění přírodní krajiny. Byly vymezeny na základě kombinace zonálních (bioklimatických) a azonálních (geologické podloží a reliéf) podmínek. Klimaticky podmíněná zonalita, v našich podmínkách spíše stupňovitost, se projevuje vegetační pásmovitostí (resp. stupňovitostí). Celkem bylo rozlišeno 9 zón potenciální vegetace. Podle azonálních abiotických faktorů, které zahrnují zejména reliéf a kvarterně geologické podloží jako půdotvorný substrát, druhotně půdní kryt a vlhkostní poměry, bylo rozlišeno 37 typů prostředí. Vzájemnou kombinací azonálních a zonálních faktorů prostředí bylo na území Slovenska vymezeno 120 typů reprezentativních geoeosystémů (zkráceně REPGES). Typy mají charakter potenciálních (přírodních) geoeosystémů, protože byly vyčleněné na základě abiotických podmínek a jsou charakterizované podle potenciální vegetace. Ve skutečnosti jsou mnohé REPGES výrazně pozměněné a potenciální přirozenou vegetací v nich nahradily zemědělské kultury, sídelní systémy a sekundární hospodářské lesy. Jestliže jsme geoeologické regiony přirovnali k našim bioregionům, potom reprezentativní geoeosystémy mají nejbližší k biochorům definovaným v Biogeografickém členění ČR II (Culek a kol., 2005). Počet našich biochorů je více než trojnásobný (372 biochorů ČR proti 120 reprezentativním geoeosystémům SR), což odpovídá detailnějšímu stanovištnímu přístupu při vymežování biochorů.

Každý ze 120 REPGES je opět stručně a jednotně charakterizován. Je uvedeno jeho geografické rozšíření na území Slovenska, dominantní druhy a rostlinná společenstva, chráněná území a současná krajinná pokrývka.

Mapové překrytí geoeologických regionů a reprezentativních geoeosystémů umožňuje - stejně jako v případě bioregionů a biochorů - stanovit výskyt REPGES v jednotlivých regionech a vymezení těch REPGES, které jsou pro daný region

nejtypičtější, skutečně reprezentativní.

Mapovou část publikace tvoří 14 map, na nichž je zakresleno vymezení geoeologických regionů a reprezentativních geoeosystémů. Členění je podrobnější než v textu, protože vedle geoeologických regionů je uvedena ještě hierarchicky nižší úroveň subregionů. Další mapy jsou tematicky doplněny krajinnou pokrývkou, územním systémem ekologické stability, stresovými faktory, soustavou chráněných území NATURA 2000, ve dvou mapách je vyjádřen stupeň přirozenosti geoeologických regionů a reprezentativních geoeosystémů.

Recenzovaná publikace má sloužit především jako podklad pro ochranu krajiny a přírody, mj. při vymezování reprezentativních biocenter na regionální úrovni. Měla by pomoci při hledání odpovědí na otázky kde, co a jak chránit. Potvrzuje se, že některé REPGES jsou dostatečně pokryté sítí chráněných území, zatímco jiné jsou dosud chráněné minimálně. Kromě významného vědeckého přínosu je Atlas reprezentativních geoeosystémů Slovenska důležitým studijním podkladem pro všechny, kteří se chtějí více dozvědět o krásné slovenské přírodě.

Zdeněk Lipský

Informace z Rady IALE (IALE Council)

V prosinci 2006 se konal IALE Council Meeting, jehož jsem se sice osobně nezúčastnil, ale jako zástupce CZ-IALE v této radě jsem korespondenčně informován s možností k jednotlivým bodům se vyjadřovat. Rád bych tedy v následujících řádcích informoval naše členy (CZ-IALE) o novinkách, které se tam projednávaly, diskutovaly nebo které se připravují a předkládají k diskusi na letošním kongresu IALE ve Wageningenu. Mnohé z těchto informací lze rovněž nalézt na webových stránkách IALE, kde upozorňuji především na aktualizovaný program letošního kongresu IALE. Bude to skutečně velká akce, jednání se členy do desítek dílčích symposií, workshopů a sekcí. Na webových stránkách IALE lze také najít a stáhnout Bulletin IALE, který dříve chodil nejprve v tištěné a později v elektronické podobě na adresy řádných členů IALE. Nyní je k dispozici pouze elektronicky na uvedené webové adrese. Užitečné jsou dále odkazy na webové stránky regionálních organizací IALE (včetně CZ-IALE) a údaje o publikacích, především obsah časopisu Landscape Ecology s krátkými abstrakty článků.

Návrh nové struktury členských příspěvků IALE

IALE - mezinárodní společnost pro krajinnou ekologii vznikla v roce 1982 a letos oslaví čtvrtstoletí své existence. V prvním desetiletí v ní výrazně převažovali členové z vyspělých západoevropských a severoamerických zemí (tzv. high income countries). V té době byla také stanovena roční výše členského poplatku 20 USD pro řádné členy a 10 USD pro studenty. Tyto částky platí i v dnešní době.

Po roce 1990 se členská základna IALE výrazněji diverzifikovala a rozrostla, současně však řada nových členů zejména ze zemí východní Evropy a z rozvojového světa členské příspěvky neplatila. Na funkční období 2003-2007 byla proto s některými regionálními organizacemi IALE uzavřena dohoda, že budou platit snížený členský příspěvek ve výši 5 USD na osobu a rok. To se týká i naší společnosti CZ-IALE a v minulých letech jsme podle této dohody skutečně

postupovali a příslušnou částku (odpovídající počtu členů) jsme z našeho rozpočtu odváděli pokladníkovi IALE. V roce 2006 výkonný výbor IALE navrhl novou strukturu členských poplatků, o níž se bude rozhodovat v létě 2007 na světovém kongresu IALE ve Wageningenu.

Světová banka rozlišuje 4 kategorie zemí podle příjmu:

- země s vysokým příjmem (55 států, z postsocialistických zemí pouze Slovinsko)
- země s vyšším středním příjmem
- země s nižším středním příjmem
- země s nízkým příjmem

Návrh výkonného výboru IALE je následující: u členů ze zemí s vysokým příjmem ponechat příspěvek v současné výši 20 resp. 10 USD, pro země s vyšším a nižším středním příjmem (což se momentálně týká i České republiky) zavést příspěvek 10 USD pro řádné členy a 5 USD pro studenty. V případě členů z rozvojových zemí s nízkým příjmem může být na základě žádosti členský příspěvek prominut (jde beztak o malý počet členů).

Pokyny k zakládání regionálních organizací IALE

Momentálně nás toto téma nemusí bezprostředně zajímat, protože v souladu se statutem IALE i s národní legislativou České republiky se regionální organizaci IALE České republiky podařilo po několika letech příprav oficiálně založit již v roce 2000. Z Pokynů proto vybírám jen jednu zajímavost, na kterou se může zapomínat: regionální organizace IALE mohou mít různou geografickou působnost, která nemusí nutně korespondovat s hranicemi států. Existence regionální organizace IALE-Afrika tak nevylučuje např. založení regionální organizace IALE-Ghana. Podobně může být založena regionální organizace IALE, která bude svou působností pokrývat určitou geografickou oblast (např. region Porýní od Švýcarska přes Lichtenštejnsko, Vorarlberg, Německo, severovýchod Francie až po Nizozemí), jiný region může být třeba nazván Podunají, Alpy, Karpaty, bez ohledu na administrativní politické hranice států.

Pracovní skupiny IALE (IALE Working Groups)

V současné době existují jen 2 pracovní skupiny v rámci IALE (nikdy v minulosti jich tak málo nebylo, v prvním období cca před 15-20 lety jejich počet neklesal pod 10):

1. **EcoLand Forum**, které vede sám prezident IALE, velmi vstřícný a otevřený člověk Bob Bunce. Tato pracovní skupina pořádá letos již několikaletý terénní workshop, který je jakousi obdobou našich letních terénních workshopů CZ-IALE, v termínu 24.-28. září 2007 v krásném prostředí hor Picos de Europa na severu Španělska, které má B. Bunce zvláště v oblibě.

2. **LE-NET**, kterou vede Marion Potschin, zaměřená na výuku a vzdělávání v oblasti krajinné ekologie. Na kongresu IALE ve Wageningen v červenci 2007 tato pracovní skupina plánuje uspořádání workshopu na danou problematiku.

Jmenovité složení IALE Council, stav k 1.1.2007

Řádní členové:

Předseda: Jesper Brandt, brandt@ruc.dk

Všichni členové výkonného výboru IALE (IALE International Executive Committee):

Prezident: Bob Bunce, bob.bunce@wur.nl
Past-Prezident: Richard Hobbs, R.Hobbs@murdoch.edu.au
Generální tajemnice: Marion Potschin, Marion.Potschin@nottingham.ac.uk
Pokladník: Rob Jongman, rob.jongman@planet.nl
Editor Bulletinu: Felix Kienast, felix.kienast@wsl.ch
Vice-President: Mária Kozová, kozova@fns.uniba.sk
Vice-President: Sandra Luque, sandra.luque@scemagref.fr
Vice-President: Nobukazu Nakagoshi, nobu@hiroshima-u.ac.jp
Vice-President: Louis Iverson, liverson@fs.fed.us

Ostatní řádní členové:

Region Argentina: Sandra Luque, sandra.luque@scemagref.fr
Region Čína: Xiuzhen Li, landscape2001@sina.com
Region Česká republika: Zdeněk Lipský, lipsky@natur.cuni.cz
Region Dánsko: Jesper Brandt, brandt@ruc.dk
Region Francie: Philip Roche, philip.roche@univ-cezanne.fr
Region Itálie: Emilio Padoa Schioppa, emilio.padoaschioppa@unimib.it
Region Německo: Felix Müller, fmueller@ecology.uni-kiel.de
Region Portugalsko: José Castro, mcezast@ipb.pt
Region Slovensko: Július Oszlányi, julius.oszlanyi@savba.sk
Region Spojené Království: Geoffrey Griffiths, g.h.griffiths@reading.ac.uk
Region Spojené Státy: Robert Gardner, gardner@al.umces.edu
Region Švédsko: Margareta Ihse, margareta.ihse@natgeo.su.se
Pracovní skupina EcoLand Forum: Bob Bunce, bob.bunce@wur.nl
Pracovní skupina LE-NET: Marion Potschin, Marion.Potschin@nottingham.ac.uk

Doplňující kontaktní členové bez volebního práva (dokud z vybraných regionů nebude zvolen řádný člen):

Region Afrika: Henry N. Bulley, hbulley@calmit.unl.edu
Region Austrálie: Diane Person, diane.person@ntu.edu.au
Region Brazílie: Jean Paul Metzger, jpm@ib.usp.br
Region Nizozemsko: Jacques de Smidt, j.de.smidt@freeler.nl
Region Norsko: Ann Norderhaug, ann.norderhaug@planteforsk.no
Region Polsko: Andrzej Macias, macias@amu.edu.pl
Region Vietnam: Tran Van Y, legismap@hn.vnn.vn

Celkový počet řádných členů: 20

Počet řádných členů z výkonného výboru: 9

Počet řádných členů mimo výkonný výbor: 11

Počet doplňujících kontaktních členů: 7

Nový časopis pro ekologii krajiny /online/

Regionální organizace IALE v Německu (IALE-D) začala 1. listopadu 2006 vydávat nový elektronický časopis „Landscape Online“. Časopis je recenzovaný, zaměřený na výzkum krajiny. Editoři vítají články, které se zabývají teorií krajiny, systémovými přístupy, modelováním v krajině, mohou mít vědecký, vzdělávací nebo aplikační aspekt. Příspěvky mohou být i multidisciplinární a interdisciplinární povahy. Všechny

přijaté příspěvky budou publikovány individuálně v okamžiku jejich přijetí (po recenzi nejméně dvěma recenzenty) jako pdf-soubory na webové stránce: www.landscapeonline.de. Hlavním a preferovaným jazykem je angličtina, ale nevylučují se ani příspěvky v jiných světových jazycích, pokud bude možné zajistit jejich recenzování.

Návrh na vytvoření sítě dobrovolníků pro zlepšení překladů do angličtiny

Také toto téma se v současné době diskutuje a projednává a o zavedení této možnosti má eminentní zájem čínský zástupce v IALE Council. Žádné rozhodnutí však dosud nebylo přijato. Padl již také návrh na uspořádání příštího kongresu IALE (2011) právě v Číně, rozhodovat se o tom bude na kongresu ve Wageningen

Regionální organizace IALE v Dánsku (IALE-DK)

Dansk Landskabsokologisk Forening (DLF), dánská regionální organizace IALE byla založena v roce 1990 geografy, biology, krajinnými architekty a plánovači z univerzit v Kodani a Roskilde, ze Zemědělské univerzity v Kodani a z Dánského národního výzkumného ústavu životního prostředí. Počet členů v uplynulém období kolísal mezi 40 a 80, koncem roku 2006 měla DLF 55 řádných členů.

Organizace pořádá každoroční plenární zasedání spojené s přednesením zprávy o činnosti (předseda), zprávy o hospodaření (pokladník) a s volbou výboru, který bude zajišťovat chod organizace na příští rok. Součástí plenárního zasedání je také přednesení vyžádané přednášky, po zvolení výboru následuje občerstvení (sýr a víno), diskutují se návrhy činnosti, prezentují projekty a diskutují témata možných seminářů a workshopů. Výbor se schází 3 krát do roka a jeho jednání jsou spojena se společnou večeří.

V jarním období březen-duben se konají jednodenní semináře na Zemědělské univerzitě v Kodani. Jejich témata jsou obvykle aplikačně zaměřená, nejčastěji na plánování krajiny. Cílem je přitáhnout širší odbornou veřejnost s různými ekologickými zájmy a dosáhnout otevřené diskuse mezi referujícími a posluchači. Semináře mívají 100-200 účastníků pocházejících z velmi rozmanitých institucí, včetně plánovací praxe a státní správy. Referáty a diskusní příspěvky jsou publikovány ve sborníku. V roce 2006 bylo téma semináře: Město, krajina a plánování.

Jesper Brandt

KALENDÁŘ AKCÍ

Venkovská krajina 2007 - 5. ročník mezinárodní mezioborové konference
18.-20.5.2007 Hostětín, Bílé Karpaty

Člověk ve svém kosmickém a pozemském prostředí. 28. ročník mezioborové konference. Úpice, 22.-24.5.2007 (e-mail: mullerova@obsupice.cz)

Komponovaná krajina. Konference na zámku v Mikulově spojená s exkurzí, 23.-24.5.2007

Environmental connections. 4th ESEH conference, 5.-9.6.2007, Amsterdam
(www.let.vu.nl/conference/eseh/call.html)

Landscape classification. Theory and practice. Regionální konference, 15.-17. 6. 2007, Warszawa (e-mail: landscape.wgsr@uw.edu.pl)

IALE World Congress 2007. 25 years Landscape Ecology: Scientific Principles in Practice, 8.-12.7.2007, Wageningen, Nizozemí
(www.iale2007.com)

CONGEO '07. Regions, Localities and Landscapes in New Europe. 7th Moravian Geographical Conference, 27.-31.8.2007, Brno (www.geonika.cz/congeo07.html)

Man in the landscape across frontiers: Landscape and land use changes in Central European border regions. IGU/LUCC Central Europe Conference 2007. 28.8.-4.9.2007, Slovenia - Austria - Slovakia - Czechia (www.luccprague.cz)

Open Space: People Space Conference, 19.-21.9.2007, Edinburgh, Scotland, UK
(www.openspace.eca.ac.uk/news_07.01.htm)

Bulletin CZ-IALE, Zpravodaj České společnosti pro krajinnou ekologii

(Regionální organizace IALE České republiky), <http://www.natur.cuni.cz/cziale>.

Vydává CZ-IALE pro interní potřebu svých členů. Redakce: CZ-IALE, Benátská 2, 128 01 Praha 2.

Odpovědný redaktor: Zdeněk Lipský, e-mail: lipsky@natur.cuni.cz;

Technický redaktor: Dušan Romportl, e-mail: dusan@natur.cuni.cz

Číslo **1/2007** vyšlo **2.3. 2007**

Venkovská krajina 2007 mezinárodní mezioborová konference 5. ročník

18.-20. května | Hostětín, Bílé Karpaty

Konference otevřená všem, kdo se zajímají o krajinu a venkov. Poskytuje prostor pro mezioborové diskuse a společnou tvorbu.

Program:

pátek

18. května

Konference, referáty a prezentace účastníků
Vzdělávací středisko Centrum Veronica Hostětín

sobota

19. května

Krajinářská dílna

neděle

20. května

Exkurze po hostětínských ekologických projektech

kořenová čistírna odpadních vod, moštárna a sušárna, výtopna spalující dřevní štěpku, solární kolektory, šetrné osvětlení obce, nízkoenergetická budova vzdělávacího střediska

Lektorovaná procházka do okolní přírody

Pořadatel akce:

ZO ČSOP Veronica | Centrum Veronica Hostětín

Hostětín 4, 687 71 Bojkovice | tel. 572 641 855 | hostetin@veronica.cz | www.veronica.cz/hostetin, kontaktní osoba: Věra Pospíšilíková

Odborná záštita konference:

Česká společnost pro krajinnou ekologii (CZ IALE)

Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta
Benátská 2, 128 01 Praha | IČ: 69061751

bankovní spojení pro zaslání konferenčního poplatku:

ČSOB a.s., Na Příkopě 154/14, 115 20 Praha 1

číslo účtu 201097021/0300

IBAN kód CZ04 0300 0000 0002 0109 7021

variabilní symbol 1111111111

Organizační pokyny

Venkovská krajina 2007 se koná v nově postaveném vzdělávacím středisku Centrum Veronica Hostětín. Nízkoenergetická budova střediska nabízí nejen konferenční sál, ale i ubytování pro 25 osob. Podrobnosti o budově a přesnou polohu Hostětína najdete na webové stránce www.veronica.cz/hostetin.

Uzávěrka závazných přihlášek a příspěvků do sborníku je 30. března 2007.

Účast na konferenci není možná bez zaplacení **konferenčního poplatku**, který vybírá Česká společnost pro krajinnou ekologii (CZ IALE). Výše poplatku je 500 Kč, pro člena CZ IALE 300 Kč. Je možné poskytnout úlevu od konferenčního poplatku – o úlevu požádejte elektronickou žádostí s odůvodněním na adresu pořadatele akce do termínu 30. března 2007, do deseti dnů po tomto termínu budete uvědomněni, zda bylo vaší žádosti vyhověno. Konferenční poplatek je možné uhradit bankovním převodem na výše uvedený účet České společnosti pro krajinnou ekologii nebo přímo v den konání akce. Referáty účastníků budou otištěny ve **sborníku**. Sborník vyjde v černobílé podobě, bude opatřen ISBN. Všechny přijaté příspěvky budou před vytištěním sborníku recenzovány, nebudou ale jazykově upravovány. Termín a rozsah jsou závazné. Organizátoři si vyhrazují právo příspěvek neotisknout a účastníka do konference nezařadit, pokud podmínky nebudou dodrženy.

Pokyny pro zpracování textu příspěvku: Text příspěvku psát v textovém editoru MS Word či OpenOffice, řádkování 1, okraje 2,5 cm, písmo Times New Roman, velikost písma 12, nepoužívat žádné styly, vědecké názvy kurzívou.

Členění příspěvku: název, autor a jeho adresa spolu s dalšími kontakty, abstrakt v českém jazyce i v angličtině či němčině (max. počet znaků 600), vlastní článek (optimálně rozdělený na úvod, text a závěr), soupis literatury. Tabulky, grafy a obrázky (obrázky ve formátu JPG) ve zvláštních souborech očíslované dle odkazů v textu. Rozsah je omezen na 4 strany. Grafické úpravy bude provádět editor při zpracování sborníku. Podle počtu účastníků a zaměření přihlášených prací organizátoři vytvoří dvě prezentační **sekce: referátovou a posterovou**. Pokud by vám jedna z forem prezentace během konference vyhovovala více než jiná, naznačte svoji volbu v přihlášce. Přednostní zařazení do referátové sekce získávají práce, které prezentují výsledky vlastního výzkumu. Na páteční konferenční den naváže **sobotní krajinářská dílna**, tj. skupinová práce s materiály na konkrétní krajinářské téma. Podrobnosti o tématu a podrobnější materiály k seznámení obdrží přihlášení účastníci na začátku měsíce dubna. V přihlášce, prosím, zaznačte, zda máte o tuto formu práce zájem – děkujeme! Účastníci Venkovské krajiny budou **ubytováni v Hostětíně** přímo v budově vzdělávacího střediska. Pokud bude mít o ubytování zájem více lidí než je kapacita 25 lůžek, bude možné se ubytovat v hostětínské obecní ubytovně Na staré hospodě. Náklady na ubytování účastníci hradí na místě na základě v přihlášce rezervovaných požadavků.

Stravování je také možné přímo v budově vzdělávacího střediska. Své potřeby závazně zaznačte do přihlášky. Úhrada stravování proběhne přímo na místě ve dny, kdy se akce koná. Pokud máte speciální stravovací nároky a potřeby, zaznamenejte je, prosím, v přihlášce. Ceny ubytování a stravování ve vzdělávacím středisku Centrum Veronica Hostětín se řídí jeho ceníkem – dostupný na www.hostetin.org/nabidka.php?id=150.

Závazná přihláška

Přihlaste se elektronicky:
www.hostetin.org/prihlaska.php - děkujeme!

Zúčastním se mezinárodní konference „**Venkovská krajina 2007**“

Jméno a příjmení

Působíště | profese | organizace

Kontaktní adresa

E-mail Tel.

Téma konferenčního příspěvku

*** zaškrtněte prosím Vaši volbu**

Preferuji zařazení do referátové | posterové sekce *

Účast na workshopu ano | ne *

Konferenční poplatek 500 Kč | 300 Kč členové CZ IALE *

konferenční poplatek uhradím na místě | převodem z účtu číslo *

Ubytování – zaznačte potřebu ubytování

Ze čtvrtka na pátek	ano ne *
Z pátku na sobotu	ano ne *
Ze soboty na neděli	ano ne *

Stravování

Dávám přednost vegetariánské stravě	ano ne*		
	Snídaně	Oběd	Večeře
čtvrtek	-	-	ano ne*
pátek	ano ne*	ano ne*	ano ne*
sobota	ano ne*	ano ne*	ano ne*
neděle	ano ne*	-	-

Vzkaz organizátorům

Datum Podpis

Termín pro zaslání závazné přihlášky a příspěvku je 30. března 2007!